

Notat

30. september 2022

Kommissorium for inflationsudvalg

Mange familier er mærket af de kraftigt stigende priser. På relativt kort tid er det blevet væsentligt dyrere at betale el- og gasregningen. Samtidigt er priserne på helt almindelige dagligvarer som mælk og smør steget mærkbart. Dermed rækker pengene for den enkelte husholdning ikke så langt som tidligere.

Danskerne har i en årrække været vant til at få en pæn reallønsfremgang. Fremgangen er som følge af den høje inflation i 2022 vendt til at blive en tilbagegang for første gang siden 2012. Målt i forhold til lønudviklingen på det samlede DA-område var tilbagegangen på 4 pct. i 2. kvartal. Det betyder, at det er blevet sværere for husholdningerne at få pengene til at slå til. Tilbagegangen skal ses i forhold til en fremgang på 2 pct. i de seneste år.

Nogle grupper oplever endnu større tilbagegang. Det gælder blandt andet modtagere af overførsler som følge af en lav satsregulering i 2022.

Der er en risiko for, at en kombination af højt pres på arbejdsmarkedet og høje prisstigninger kan starte en pris-løn-spiral, hvor pris- og lønstigninger bliver gensidigt forstærkende. Det kan lede til længerevarende negative effekter på dansk økonomi.

Inflationen er i løbet af det seneste år tiltaget fra 1,8 pct. i august 2021 til 8,9 pct. i august 2022. Inflationen er dermed nået op på den højeste prisstigningstakt siden januar 1983. I et historisk perspektiv er der kun set væsentlig højere inflation i forbindelse med verdenskrigene, ved udbruddet til Korea-krigen i 1950 og under oliekriserne i 1970'erne.

Allerede i efteråret 2021 var inflationen på vej op på tværs af lande, blandt andet som følge af stor efterspørgsel efter genåbning af økonomierne og forsyningsvanskeligheder.

Inflationen tiltog imidlertid betragteligt i forbindelse med Ruslands invasion af Ukraine, der har sendt dønninger gennem verdensøkonomien blandt andet som følge af energiprisstigninger.

Samtidigt er udgangspunktet for dansk økonomi stærk, og beskæftigelsen er historisk høj. Beskæftigelsen er fortsat med at stige og ligger nu mere end 150.000 personer over niveauet før coronapandemien. Mange virksomheder oplever udfordringer med at rekruttere.

Den fortsatte udvikling i forbrugerpriserne er forbundet med stor usikkerhed og afhænger blandt andet af det videre forløb for krigen i Ukraine og afledte konsekvenser for blandt energiforsyning.

De store prisstigninger på energi påvirker husholdningers udgifter til blandt andet opvarmning og brændstof. Hertil kommer afledte prisændringer på andre varer, herunder fødevarer, bl.a. som følge af højere produktionsomkostninger for virksomhederne og øgede udgifter til fragt, og dermed er inflationen blevet mere bredt funderet.

På baggrund af ovenstående nedsætter regeringen et inflationsudvalg, som får til opgave, at:

1. Afdække årsagerne til den aktuelt høje inflation, og hvilke udfordringer det fører med sig.
2. Belyse, hvordan købekraften hos forskellige typer af danske husholdninger er påvirket af den høje inflation.
3. Undersøge, hvor stor en del af inflationen i Danmark, der skyldes udefrakommende faktorer, og hvor stor en del, der skyldes det indenlandske kapacitetspres.
4. Undersøge, hvilken udvikling der kan forventes for inflationen i de kommende år.
5. Afdække, hvordan konsekvenserne af den høje inflation kan afbødes, uden at det skubber yderligere på inflationen, herunder tiltag målrettet dem, der har mindst.
6. Belyse, om der er veje til at nedbringe inflationen, uden at det fører til markant lavere vækst og beskæftigelse samt væsentligt højere ledighed.

Udvalget skal udarbejde konkrete anbefalinger til, hvordan konsekvenserne af den aktuelt høje inflation og evt. yderligere prisstigninger vil kunne afbødes, uden at det skubber yderligere til inflationen og giver anledning til en pris-løn-spiral, hvor pris- og lønstigninger bliver gensidigt forstærkende. Udvalget skal desuden anvise konkrete veje til at nedbringe inflationen, uden at det fører til markant lavere vækst og beskæftigelse samt væsentligt højere ledighed.

Udvalget skal bestå af uafhængige sagkyndige.

Udvalget betjenes af et sekretariat bestående af medarbejdere fra Finansministeriet. Medarbejdere fra andre ministerier kan bidrage til betjeningen på relevante områder. Sekretariatslederen er en afdelingschef i Finansministeriet.

Udvalget skal afslutte sit arbejde med afrapportering til regeringen inden udgangen af 2022.